

BESZÁMOLÓ**MINDEN PÁLYÁZAT TÍPUS ESETÉN**Név: *Sándor László***Bevezetés: A tudományos program, vagy művészeti program tárgya, címe:**

Du Fay és a késő-középkor zeneszerzésének technikai, esztétikai és teológiai vetületei.

A kutatási / művészeti program megvalósulása:

A kutatás Du Fay két izoritmikus motettáját – *Vasilissa ergo gaude* és *Nuper rosarum flores* – a három *Ave regina caelorum* motettát, az *Ave regina caelorum* misét, továbbá a Konstantinápoly elestére írott lamento-t érintette. E műveket elemzés tárgyává tettem a zeneszerzői megoldások, cantus firmus kezelés, menzúra jelek használata, időstruktúra, szempontjából, továbbá a korabeli teológia szempontjából is, különös tekintettel az ünnepi szimbolikára, a Mária-tiszteletre és a számszimbolikára. A teológiai vizsgálódás legfontosabb forrásait Szent Ágoston, Szent Viktori Hugó, Aquinói Szent Tamás és Nicolaus Cusanus művei adták. A motetták esetében kitértem a kéziratok elemzésére is. A firenzei Riccardiana, Medicea Laurenziana, valamint Opera del Duomo könyvtárakban személyesen tanulmányoztam az Ms. 2356, Ms. 2794, Ms. 21, valamint az Aedilium 151 jelű kódexeket, így számos Du Fay-mű, köztük a lamento, illetve egy Du Fay-nak tulajdonítható szekvencia kéziratot láthattam.

A kutatási / művészeti program eredményei, rendezvények, publikációk, illetve publikálásra elkészült kéziratok tételes felsorolása:

A kutatási tervben vállalt kötelezettségeknek megfelelően az elmúlt 5 hónapban három előadást tartottam a BMC könyvtárában *A zene három természete* címmel, valamint két terjedelmes cikket írtam és publikáltam Du Fay *Vasilissa ergo gaude*, valamint *Ave regina caelorum* motettáiról. A cikkek a *Parlando* internetes folyóirat 2019/6. és 2020/1. számában jelentek meg:

http://www.parlando.hu/2019/2019-6/Sandor_Laszlo-Kimondani-a-kimondhatatlant.pdf,

http://www.parlando.hu/2020/2020-1/Sandor_Laszlo.pdf

Az eredmények tartalmi ismertetése:

A zene három természete c. előadásom témája hangsúlyosan foglalkozott Du Fay *Ave regina caelorum* miséjével, annak keletkezéstörténetével, az ugyancsak a cambrai-i időszakhoz köthető elveszett *Requiem*-mel, Du Fay Burgundi-kapcsolataival, valamint – ezzel részben összefüggésben – Aquinói Szent Tamással. A *Kimondani a kimondhatatlant...* cikk Du Fay *Vasilissa ergo gaude*

motettájának egy lehetséges értelmezéséről szól, mely a szöveg-polifónia, valamint egyéb zenei szimbólumok által sugallt, de mindenképpen csak feltételezhető értelmezés. A másik cikk Du Fay *Ave regina caelorum*-kompozícióival foglalkozik. A téma kielégítő kifejtésének váratlanul hatalmas mérete szükségessé tette a cikk szétbontását két részre: az első rész a három *Ave regina caelorum* motettát tárgyalja, valamint azoknak a votív imaalkalmaknak a természetét, melyeken a motetták elhangzottak; hossza így is mintegy 30 oldal. A második rész a misével foglalkozik majd és a Parlando márciusi számában fog megjelenni.

Az eredmények várható további hasznosítása:

Igyekeztem cikkeimmel jelentősen bővíteni a téma magyar nyelvű irodalmát, és a jövőben is tervezem Du Fay motettáinak széles kulturális kontextust figyelembe vevő vizsgálatát. A két cikk mintegy négyoldalas irodalomjegyzéke kiindulási alap lehet mindazok számára, akik a témával foglalkozni kívánnak. Próbáltam továbbá Du Fay emberi vonásaiból is megfejteni valamennyit; igyekeztem demonstrálni, hogy a korabeli teológia tanulmányozása e cél elérése szempontjából elhagyhatatlan tényező.

Kötelező mellékletek: a megvalósult események, rendezvények (oktatás, konferencia, koncert) dokumentációja, megvalósult publikációk, elkészült kéziratok:

- Sándor László: Kimondani a kimondhatatlant – avagy politikai korrektség Du Fay *Vasilissa ergo gaude* motettájában. Parlando 2019/6.
- Sándor László: Ki szemlélődése tárgyában elmerülve megpihen – I. rész – a személyesség nyomai Du Fay *Ave Regina caelorum* kompozícióiban. Parlando 2020/1.
- A zene három természete c. előadássorozat internetes elérhetősége:
 1. rész: <https://www.youtube.com/watch?v=BCjBGaneq8U>
 2. rész: <https://www.youtube.com/watch?v=NnP6c9NcXVs>
 3. rész: <https://www.youtube.com/watch?v=59mMRK1cIIE>

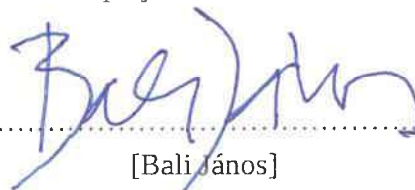
Kelt: Budapest, 2020. február 4.

[Sándor László]

pályázó aláírása

A szakmai beszámolót jóváhagyom:

[Bali János]

témavezető aláírása

Témavezetői értékelés

Ösztöndíjas neve: Sándor László

Témavezető neve: Bali János

Ösztöndíjas időszak kezdete: 2019.09.01.

Ösztöndíjas időszak vége: 2020.01.31.

Sándor László zeneszerzőként is egyéni utat jár azzal, ahogy a vallásos gondolkozáshoz és a természeti környezethez fűződő bensőséges viszonyát fegyelmezett és fénylő kompozíciókban tudja a kortárs zene közegeiben hitelesen képviselni; s miközben kitűnő füle a középkori szerzőkhöz hasonlóan szigorú matematikai struktúrába rendezi a hangokat, az eredmény mégis mindig eleven, friss és szingazdag; örömet okoz a hallgatónak.

Zenetudományi munkáját szinte ugyanilyen fontosnak tartom: a késő-középkor és az újkor határán egy, az európai szellemtörténetben meghatározó korszak és kulturális világ áll érdeklődése középpontjában. A 15. század folyamán éppen csak elkezdődő újkor zenei, vallási, filozófiai, művészettörténeti és szociológiai területeken való megjelenése foglalkoztatja. Kutatásai során a kiválasztott terület teljes feltérképezésére törekszik, a legkorszerűbb elvek alapján, friss szemmel tekint a zenetudomány és művészetelmélet kérdéseire, a teljes vonatkozó szakirodalmat áttekinti, sőt, még a források közvetlen tanulmányozására is jut energiája. Az ösztöndíj egy firenzei tanulmányútra is lehetőséget adott számára, mely során a Biblioteca Riccardiana, az Opera di Santa Maria del Fiore és a Biblioteca Medicea Laurenziana könyvtárakban eredeti kódexeket tanulmányozhatott. Az MS 2356, illetve az MS 2794 jelű kódexekben Du Fay chanson-okat, Du Fay *Lamentatio Sanctae Matris Ecclesiae Constantinopolitanae* kompozícióját, továbbá Ockeghem *Alma redemptoris mater* motettáját vizsgálta, az Edili 151-ben (MS Aedilium), egy feltételezhetően Du Fay-tól származó szekvencia dallamot láthatott – nem utolsó sorban lapozgathatott egy 15. századi kóruskönyvet, melyet a Santa Maria del Fiore énekesei használhattak – végül tanulmányozott egy nagyheti processzionálét (MS 21), melynek tanulságait a készülő disszertációjába tudja majd beépíteni. A szóban forgó utazás az általa választott téma és kutatási terület szempontjából fontos és rendkívül gyümölcsöző volt.

Guillaume Du Fay két fontos motettájáról (*Vasilissa ergo gaude* és *Ave regina caelorum*) írott cikkei rendkívül alaposak, s a bennük tárgyalt kérdések túlmutatnak egy szakzenetudományi kontextuson: nagy értékük, hogy a korszakkal foglalkozó más szakterületek is sokat profitálhatnak belőlük. Jól határolja körül témáját, megfelelően tart távolságot mindazzal, amit már ezekről a témákról eddig leírtak. Képes vitába szállni a terület nagynevű szaktekintélyeivel, érvei átgondoltak és meggyőzőek. A széles távlatot felölelő hivatkozások mintaszerűen korrektek, a magyar nyelv kezelése is kitűnő. Jó ezeket a cikkeket olvasni – nem iskolai dolgozatok, hanem egy gondolkozásában érett kutató írásai, méltó párjai remek kompozícióinak.

Ösztöndíjas vállalásainak értékelését a három részből álló *A zene három természete* című előadássorozatával zárom, melyet a BMC könyvtárában tartott és melyen hallgatóként magam is jelen voltam. A 15. század egyházzenejének, valamint Du Fay kompozícióinak témáját tág zenetörténeti kontextusban vizsgálta, következtetéseket vont le a jelenkor zenéjére nézvést is, és a

vitára okot adó kérdések említésétől és boncolgatásától sem riadt vissza. Az adatokkal stabilan megalapozott előadássorozat mindemellett a laikus hallgatóság érdeklődésére és megértésére is számot tarthatott, örömteli, hogy az egyes előadásokat a világhálón megtalálhatják a téma iránt érdeklődők.

Mindent összevetve Sándor László a számára rendelkezésre álló öt hónapos ösztöndíjas időszakot a lehető legjobban használta ki és töltötte munkával, kutatással. Az eltelt öt hónap munkája az ő személyes fejlődése, de a szakma és a laikus érdeklődők szempontjából is hasznos és hiánypótló.

Budapest, 2020. február 9.

Bali János

